

Dagthema: Vasten... Relax... Neem de Tijd

Overweging 10 maart – Harris Brautigam

“... Vasten is dus je focus verleggen,
met elkaar bezig blijven waar het eigenlijk ten diepste om gaat.
Vandaar mijn motto op deze eerste zondag van de vasten
op deze werkplek:
Vasten? Relax! Neem de stilte in je op ... ”

Eerste lezing volgens Lucas 4:1-13

Tweede lezing uit Exodus 32:1-5

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Hoe ver te gaan? En of er wegen zijn?
Nooit meer gebaande.
Hoeveel paar voeten zijn zij?
Twee, drieduizend. (2x)

Nog bijna slaven, vreemden voor elkaar,
kreupelen, blinden.
Maar met iets in hun hoofd dat stroomt
en licht geeft.

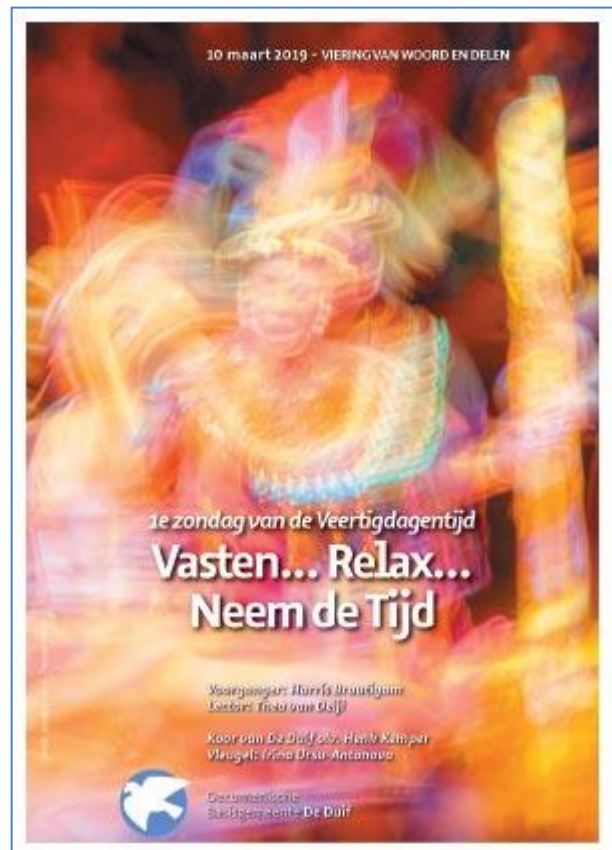
De zon zal hen niet steken overdag.
Bij nacht de maan niet.
Zij stoten zich aan stenen, niemand draagt
hen.

Omdat zij willen leven als nog nooit.
Angstig te moede,
zijn zij gegaan met grote hinkstapsprongen.

Niet hier hun vaderland, en schaamteloos
wagen zij alles.
Soms wordt woestijn oase waar zij komen.

Vrijheid ontkiemt in hen, gloeit aan, dooft uit,
zal weer ontvlammen.
Zij blijven kinderen, zij worden groter.

Hun stoet is zonder einde en getal.
Tel maar de sterren.
Zij weten van de stad met fundamenten.

Openingsgebed

Aan het begin van deze viering
mogen wij ons herinneren de belofte die Jezus deed:
Waar mensen in mijn naam bijeen zijn,
daar ben ik in hun midden.

Wij zijn hier met velen bijeengekomen
om de nabijheid te zoeken
van de Eeuwige
en van elkaar.

Mogen wij deze ochtend
de Onnoembare ervaren.

Welkom en inleiding

Van harte welkom heet ik U, bekenden en onbekenden,; vaste bezoekers en binnenwaaiers.
Weet dat u allen welkom bent en U bent al meteen, als zingende met een hoop vragen
opgezadeld: "Hoever te gaan en of er wegen zijn, nooit meer gebaande"! Ga d'r maar
aanstaan.

En dat proberen we dan te doen vandaag. Dat proberen we eigenlijk elke zondag te doen: in
dit wekelijkse samenzijn laten we de heilige wijze woorden van de belofte door onze handen
gaan. We spelen er mee, zingen er over en laten ons graag door de geest daarvan inspireren.
Dit kerkgebouw is zagezegd onze bijzondere werkplek!

Vasten? Relax! Neem de stilte in je op, laat bezinken, kijk rond in de ruimte van jezelf, kijk
door alle verwarring heen. Hou vol, 40 dagen lang. Je hebt de tijd – op weg naar nieuw
Leven.

Moge het ons vandaag weer een beetje lukken met Hem die ons gegeven is.

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

Jij bent de God die mij gegeven is,
de beker die voor mij ingeschonken staat.
Mijn levenslot rust in jouw hand,
goed land is mij ten deel gevallen.
Jij bent het lot dat mij beschoren is,
mijn schaduw, de engel die mij troost mij kwelt -
laat deze kelk aan mij voorbijgaan, gauw,
ik kan geen mensen drinken.
Wie ben je, jij die mij te drinken vraagt?
Je aarzelt nog aan mijn deur, je klopt en wacht,
een dorstend hert- en ik een lege bron
dorstend naar stromen regen.

Eerste Lezing volgens Lucas 4:1-13

Vervuld van de H. Geest ging Jezus weer weg van de Jordaan; Hij werd door de Geest naar de
woestijn gevoerd. , waar Hij 40 dagen verbleef en door de duivel op de proef werd gesteld.
Gedurende die dagen at Hij niets en toen ze voorbij waren, kreeg Hij honger. De duivel zei

nu tot Hem: “Als Gij de zoon van God zijt, beveel dan aan die steen daar, dat hij in brood verandert.

Jezus gaf hem ten antwoord: “Er staat geschreven: De mens leeft niet van brood alleen.”

Daarop voerde de duivel Hem omhoog en toonde Hem in een oogwenk alle koninkrijken der wereld en de duivel sprak tot Hem: “Heel dat machtsgebied en zijn heerlijkheid zal ik u geven, want het is mij in handen gesteld en ik geef het aan wie ik wil. Als Gij dus in aanbidding voor mij neervalt, zal het in zijn geheel van U zijn!” Toen antwoordde Jezus hem: “Er staat geschreven: De Heer uw God zult gij aanbidden en Hem alleen dienen.”

Daarna bracht de duivel Hem naar Jeruzalem, plaatste Hem op de bovenbouw van een tempelpoort en sprak tot Hem: “Als Gij de Zoon van God zijt, werpt u dan van af deze plaats naar beneden; want er staat geschreven: Aan zijn engelen zal Hij omtrent u het bevel geven u te beschermen, en zij zullen u op de handen nemen, opdat Gij uw voet niet zult stoten aan een steen.” Maar Jezus gaf hem ten antwoord: “Er is gezegd: Gij zult de Heer uw God niet op de proef stellen.” Toen gaf de duivel al zijn pogingen om hem te verleiden op en verwijderde zich van Hem tot de vastgestelde tijd.

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

naar Exodus 15,22-27

1. Koor 2. Allen

Die wij niet kennen, die nieuwe,
hij dreef ons uit, uit het diensthuis vandaan,
dat mooiste oord van de wereld.

En wij maar lopen, kruipen, de wegen der vrijheid.
Die ons een landschap van bronnen beloofde,
waarom scheidt hij geen water in deze woestijn?

Toen werd het water gevonden,
het stond in poelen en meren bijeen,
omkraagd door bloeiende stroken.
Zij die het dronken, zeiden: dit water is bitter -
die ons een nieuwe geboorte beloofde,
waarom laat hij ons sterven in deze woestijn?

Toen werd een spreken vernomen,
het kwam van rotsen omlaag als een wolk,
omkraagd door vuurgloed en stilte.
Wij die het zagen, wisten: dit woord wordt ons leven -
die ons het bittere zoet maakt, hij zal ons sleuren,
dragen op handen tot waar we er zijn.

Tweede Lezing uit Exodus 32:1-5

Toen Mozes maar wegbleef en niet naar beneden kwam, verdrong het volk zich om Aaron en eiste: “Kom maak een god die voor ons uit kan gaan, Want die Mozes, die man die ons uit Egypte heeft geleid, we weten niet wat er met hem aan de hand is.” Aaron antwoordde hun: “Laat uw vrouwen, uw zonen en uw dochters de gouden ringen afdoen die ze in de oren dragen en breng die hier.” Toen deden allen hun gouden oorkettingen af en brachten die bij

Aaron. Deze nam ze in ontvangst, deed ze in een buidel en maakte er een stierenbeeld van. Toen riepen ze uit: "Israël, dit is de god die u uit Egypte heeft geleid." Toen Aaron dit zag bouwde hij voor het beeld een altaar en liet bekend maken: "Morgen is er feest ter ere van Adonai.

Lied

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

1. Koor 2. Allen

Alsof de richting ons werd ingeschapen
gaan wij de onbegonnen lange weg.
Een harde dienst is van ons afgenomen.
Vrijheid van spreken is ons aangezegd. (2x)

K: Sprekend alleen zullen wij op Hem lijken,
die sprak: 'Het worde licht, Ik zal er zijn'.
Nog eeuwen en wij zullen woorden vinden,
nieuwe, zonsopgang boven de woestijn.

A: Er zal een land zijn, uit de zee gespaard.
Er zullen mensen zijn, uit ons geboren.
De grond zal nog de grond zijn, het gezaaide
zal sterven en ontbloeien. Het wordt zomer.

K: En het wordt winter. En de afgrond daalt
over de aarde, diepe zee van eeuwen
waarin wij weg zijn. En weer zullen slaven,
uit ons geboren, om bevrijding schreeuwen.

(*canon*)

K: En weer zullen slaven, uit ons geboren,
om bevrijding schreeuwen. (4x)

A: En weer zullen slaven, uit ons geboren,
om bevrijding schreeuwen.

Overweging

We doen het vandaag met twee ‘woestijnverhalen’. Bekende verhalen eigenlijk. Maar toch altijd met iets pikants, met iets van ‘liever-niet’, stoffig, heet, droog en dorst makend. Met iets van intense verlatenheid. Maar tegelijk met een duidelijk beeld van herkenning voor de dag van vandaag! Een uitgekiend decor voor de Vasten zou je denken!

Ik heb met opzet voor deze twee verhalen gekozen omdat ze voor mijn gevoel beiden dezelfde boodschap voor een bijna onuitroeibaar probleem hebben, en tegelijk allebei dezelfde kern van het probleem van twee kanten aanschouwelijk maken.

Lucas, van origine een arts en later leerling en volgeling van Paulus is de auteur van zijn evangelie. Hier laat hij Jezus naar de woestijn voeren om door de Satan beproefd te worden. Als we de mythische elementen – van de satan die bekoort en Jezus door de lucht sjouwt – van dit verhaal voor lief nemen en verder laten rusten, blijven er drie topics over:

- de mens leeft niet van brood alleen, niet van materie alleen;
- de mens mag alleen God aanbidden en Hem dienen, gooi niet alles op materie en bezit;
- en als laatste: je mag je Heer en God niet op de proef stellen. Niet uitdagen dus.

Dronken en high

Duidelijke boodschap dus in een helder verhaal: als je honger hebt ben je tot veel in staat om aan eten te komen; als rijkdom en macht lonken ben je tot veel verbazingwekkends in staat; als je dronken en high van de drugs bent staat de valkuil van roekeloos en overmoedig gedrag wijd open!

Ontdaan van al die mythische elementen hebben we hier eigenlijk te doen met een heel moralistisch verhaal. Het is misschien geschreven achter een schrijftafel in zijn spreekkamer. In een poging om de leer van Jezus, zoals hij die begrepen had, verder te verspreiden. Een soort handboek eigenlijk dus van “zo hoort het volgens de Heer”.

Dan is dat tweede woestijnverhaal van een heel ander gehalte. Meer een journalistiek verslag dan een uitgekiende publicatie. Een verhaal, geboren tijdens een zwerftocht door de woestijn door een volk verzameld dat terugkijkt op zijn ontstaans-geschiedenis. Een verhaal dat groeide, selectief kon zijn en elementen kon vergeten. Een verhaal dat tussen mensen groeide, varieerde en niet gemaakt werd volgens de wetten van de moderne journalistiek. Laat staan dat er een back-up van gemaakt is. Maar een levensecht verhaal, een nationaal monument van bezinning in handen van leiders die zich verantwoordelijk voelden voor de uitgroei van het nationaal besef.

Een les ook voor de toekomst, een les om niet te vergeten. Een priesterlijk document in opdracht van de Eeuwige.

Macht van het goud

De boodschap van dit verhaal is een herkenbare boodschap: een volk bevrijd uit de slavernij, op weg naar zijn eigen volwassenheid loopt van de ene teleurstelling tegen de andere tegenslag op. Het mort. Het komt in opstand. Het wordt ongeduldig. En als dan de top van de leiding weg is en weg blijft zwelt het ongeduld aan en loopt uit op opstand en wanhoop. De geruchten groeien en nemen zo’n dreigende vorm aan dat ze hun toevlucht zoeken tot de macht van het goud. Ze zijn bereid het te aanbidden, zich er aan over te geven! Ze omarmen het gouden kalf! De mechanismen van toen blijken de mechanismen van nu!

De straf die ze voor hun opstand oplopen is verschrikkelijk. De verhalenvertellers dikken de straf behoorlijk aan om de boodschap indrukwekkend over te laten komen: je kan de Eeuwige niet zomaar inruilen voor samengebald goud!

Dit verhaal, eeuwen oud, is niet versteend. Tijdens de liturgievergadering klonken na het woord 'vasten' alle bekende items uit onze jeugd over tafel. Maar pratend over wat er tussen mensen kan gebeuren bleek dat we niet bij het vastentrommetje bleven staan, maar sociale mechanismen zagen die herkenbaar zijn in onze tijd. Daarom hoort dit verhaal niet in de kast van de antiquiteiten, maar is nog springlevend zoals mensenverzamelingen, nationaliteiten springlevend kunnen zijn, zoals de mechanismen van geruchten, verraad en ontrouw springlevend zijn. Zoals angst, bedreiging, nepnieuws, witwassen, geruchten de mist in onze samenleving kunnen zijn. Vasten is meer dan niet snoepen, drinken, geen vlees eten en demonstreren. Vasten is bewust blijven van de kleine stappen die gezet moeten worden op een betere wereld. Zo is de boodschap van eeuwen her een inspiratielijn naar de dag van vandaag, een goddelijke influistering van de Eeuwige die ons zijn schepping in handen heeft gegeven.

Angst aanpratens

En de vraag hoe die inspiratielijn uit te werken? Het antwoord ligt voor de hand:

Dat kunnen pogingen zijn om met duurzaamheid onze samenleving tegen de opwarming van de aarde te beschermen, en ons niet van de wijs laten brengen door bestrijders van deze plannen die ons angst aanpratens voor de torenhoge kosten die ons dat gaat kosten.

Dat betekent waakzaam zijn voor de afgod van de economische groei waarmee banken het gouden kalf van de consumptieleer door het verstrekken van extra goedkope leningen opjagen en het land uitputten. Het gouden kalf van het kapitalisme meer en meer ontmaskeren.

Groepen en partijen die bezorgd zijn en worden getekend als naïevelingen en tegenstrevers van de vooruitgang verdedigen.

Zo heeft het gouden kalf van toen nu een andere gedaante.

Er is één verschil: de stem die toen voor de Eeuwige opkwam is nu amper meer te horen. Dat is zorgelijk, want ik geloof nog steeds dat die Ene Eeuwige ons zijn schepping in handen heeft gelegd, om te beheren, te bewaken en gelukkig te bewonen. En het is Lucas die de basis voor die leer in de persoon van Jezus van Nazareth aan ons voorhoudt.

Focus verleggen

Dit is mijn overweging aan het begin van de Vasten, want vasten is dus je focus verleggen, met elkaar bezig blijven waar het eigenlijk ten diepste om gaat. Vandaar mijn motto op deze eerste zondag van de vasten op deze werkplek:

Vasten? Relax! Neem de stilte in je op, laat bezinken, kijk rond in de ruimte van jezelf, kijk door alle verwarring heen. Hou vol, minstens 40 dagen lang. Neem de tijd – en ga dan weer verder op weg naar nieuwe verantwoordelijkheid voor onze lieve aarde.

Pianomuziek

Geloofsbelijdenis

Ik geloof in een God die Vader en onze bevrijder is.
Die de kosmos, de aarde en ook mij geschapen heeft.
Die de wereld in zijn hand houdt
en de evolutie stuwt tot de volkomen voltooiing.

Ik geloof in Jezus Christus,
die ons voorgeleefd heeft hoe God is.
Die tranen heeft gedroogd en ons weer blij maakte.
Die in zijn leven ons heeft voorgedaan
wat de weg is naar voltooiing.

Ik geloof in de Geest die ons helpt
en die nooit meer gedooft kan worden sinds het eerste paasfeest.
Ik geloof dat het mijn taak is
die Geest gestalte te geven in onze dagen.

Ik geloof dit te kunnen doen
door de kracht van deze gemeenschap.
Amen.

Intenties die werden opgeschreven in het groene boek

Tafelgebed – Viering van Eucharistie

Voorbeden

Huub Oosterhuis / Antoine Oomen

S: Alle denkbare en ondenkbare levende zielen
bevelen wij u aan.

K: Gij hebt u toch beschikbaar gesteld,
wij mochten u roepen, hebt Gij gezegd,
"Ik zal er zijn" was uw naam.

A: Verstaat Gij ons nu wij u roepen,
ziet Gij door onze gezichten heen
tot in onze duistere verdeelde ziel?
Wij zijn de mens die Gij gemaakt hebt.

S: Gij die gezegd hebt: "troost mijn volk."

K: Voor hen die eenzaam tegen de grond gaan,
voor hen die niets meer hebben dan ongeluk,
is er geen troost, geen woord dat redt.
Zijt Gij de vriend die hen omhoog haalt?

A: Hoor allen die om vrede roepen
als om een onbestaanbaar geluk.
Hoor het bloed dat roept uit de aarde
dat het vergeefs is vergoten.
Hoor hen die sprakeloos zijn, monddood,
gemarteld, waar ter wereld niet.

K: En de doden, vergaan in de aarde,
verstrooid op de wind, voorgoed onvindbaar,
en allen die weg zijn gegaan zonder groet.

S: Wat heeft met hen gedaan
hij die nooit varen laat het werk van zijn handen?

K: Gij die in den beginne hebt geroepen:
"licht," en de duisternis vluchtte,
"dag," en de nacht kromp ineen,
"mensen," en uit het onbestaanbare werden wij mensen.

A: Gij die zin gegeven hebt aan ons bestaan,
Gij die ons hart verwarmd hebt.

S: Grondvest opnieuw dit huis vol mensen, deze aarde.

A: Tot vrede strekke ons uw naam:
Ik zal er zijn.

Nodiging

Breken en delen van brood en wijn

Lied

Huub Oosterhuis / Tom Löwenthal

Refrein (1. koor 2. allen)

Die om mij smeekt, die ik heb afgeweerd
zolang ik kon.

Die mij niet, sleurde, niet duwde, maar wenkte,
over uw drempel.

Die de sluier van mijn angst niet scheurde,
maar optilde.

Die met enkel uw stem mij zo vermurwde,
dat ik wilde.

Refrein (1. koor, 2. allen)

Die om mij smeekt, die ik heb afgeweerd
zolang ik kon.

Ooit door geruchten over U geknecht.
Nu zonder angsten, eindelijk verwacht ik U.

Refrein (1. koor, 2/3 allen)

Die om mij smeekt, die ik heb afgeweerd
zolang ik kon.

Gebed

U, Onnoembare, dragen wij op alles wat ons bezig houdt aan vreugde, plannen, zorgen en verdriet.

Laat ons beseffen hoe luxe en bevoorrecht mogen leven. Hoe pikant het is om over 'Vasten' te mogen nadenken, terwijl voor velen het ontberen deel van hun leven is.

Onze Vader

Onze Vader
al zolang onderweg
van de hemel naar de aarde,
Uw Naam worde geheiligd,
nooit meer in gevechten
van volk tegen volk,
van man tegen man;

Uw Naam worde gedaan en doorgegeven
in gerechtigheid en vrede,
van mens tot mens,
van land tot land,
over heel de wereld.

Laat komen uw rijk
door allen die veranderd zijn
in mensen van vrede en mededogen.

Laat gebeuren in ons midden
wat wij hebben uitgesteld tot in de hemel.

Geef ons heden zoveel inzicht
dat wij weten wat ons werkelijk
tot vrede en toekomst brengt.

Vergeef ons dat wij U tegenhielden
in zoveel mensen,
zoveel eeuwen lang.

En leid ons weg uit de verleiding
tot macht en geweld,
maar verlos ons vandaag nog
van één wereld voor enkelen
en open die wereld
van God en mens met allen.

Amen.

Activiteiten en informatie

Slotlied

Aarde, deze enig denkbare,
Rond en blauw in de ruimte
Met zon maan en sterren,
Seizoenen rivieren,
Rivieren die stromen naar zee.

En niets valt omhoog en alles omlaag
En niets is nog af en alles nog nergens.
En overal mensen die weten van niets
En maken alles –
En alles bederven, seizoenen, rivieren,
En achteloos doden
En sterven en doden en sterven

Refrein: allen

En niets valt omhoog en alles omlaag,
En niets is nog af en alles nog nergens,
Maar hier en daar mensen en steeds meer en overall
Mensen die doen wat vandaag nog gedaan moet.
Die langzaam maar zeker, bezeten van liefde,
De aarde opdelven
Uit de onderste afgrond.

Refrein: allen

Zegenbede

Zegenen wij elkaar met de zegen van die Ene Eeuwige, dat wij elkaar deelgenoten maken aan Zijn zegen, vrede en liefde: Amen

